

rt verslag
e 20 Octo-
raat aan de
reeds in
mede te
geschiedde,
aardering
ector als
ons bood,
an onzen
Heraut in
blad weer
gekeerd,
verzuim te

het Recto-
r. A. Kuy-
peter en
historisch
afwisseling
ar zal zijn.
g tegemoet
orische stu-
maakt. Men
groot deel
t. Wie iets
an Calvijn,
bij dezen
ig werd de
and van een
geschenken
atum blijft,
or een Cal-

orale oratie
zulk een
is dan na
studie, die
invloed van
zijn werk-
de destijds
nagelaten
tek op zich
nan schetst
een Frans
osse streep
elfs dan de
is de toed-
fig. En wie
verwijten,
nog geen
den Refor-
el te leven

enigermate
te verlangen
te schatten
ons Neder-
het meeste
alvijn heeft
n ons land,
Dok dit ont-
et gold niet
inselen door
de ontwik-
ghad; hoe
in het ka-
itwischbaar
dit voor de
e kerken in
onafhank-
en den bloei
eef gehad.

rijk voor
its enkele
ch liep alleen
sch en per-
ghad aan
ons vader-
onderwerp
or het alge-
De opsom-
bekende en
van Calvijn
est, of onder
ezent meer
d van den
angstelling
te was met
g, behoeft
niet af te
et hier ging
aagstukken
heden; dat
d voor het
nisme; dat
e van de
smadelijk

chiedschrij-
de legende
te, dat ge-
nen, door
als een wo-
n den or-
reformati-
gezoegen en
ing van die
Calvinisme
le kaak ge-
hetzij dan
s, het brevet
ederlandsch
s heeft met
ns aijndend
lijk logisch,
acht aange-
alle door-
n de verste
stelijke ver-
naden, die
periode ge-
de recht-
woonzen.

ze rectorale
moge hier

Rutgers, hield
de Reformatie
door hemzel-

n, o. a. over
anders, werd
hoe nog bij

het leven van Calvijn door hemzelve invloed
gevoeld is: 19, op de vele Nederlanders, met
wie hij in aanraking kwam, door persoonlijk ver-
keer en correspondentie; 20, op de Nederlandse
natie in het algemeen, door zijne geschriften en
30, op onderscheidene kringen van Nederlandse
Gereformeerden, door de voor hen bestemde bij-
zondere adviezen.

In het eerste deel werd de aandacht gevestigd
op de Nederlandse Anabaptisten en Liber-
tijnen, die Calvijn ontmoet heeft, en voorts in
zonderheid op de Nederlandse uitgeweken, met
welke hij in aanraking kwam; eerst op
dezen, die in den vreemde gevestigd bleven,
en daarna op degenen, die nitsluitend of hoofd-
zakelijk onder hunne landgenooten gearbeid heb-
ben; ter aanvulling, dat hij voor die allen de
leider bij uitnemendheid was, en dus daardoor
ook leiding gaf aan hun reformatorisch arbeid.

In het tweede deel werd bijeengezameld, wat
er uit een aantal gegevens valt af te leiden
omtrent de verspreiding van Calvijn's geschrif-
ten hier te lande, voor zooveel die nog in zijn
eigen leeftijd, en dus vóór het jaar 1564, heeft
plaats gehad.

In het derde deel werd gehandeld over de
rechtstreeksche leiding, die Calvijn gegeven heeft
aan Nederlandse kringen, die zich „onder het
kruis of in de verstrooiing“ gevormd hadden,
en die telkens raad bij hem zochten; waarbij
afzonderlijk gesproken werd over zijne bemoeiing
met de Nederlandse kerken te Londen, te
Wesel, te Frankfurt, te Antwerpen, en nog elders
in de Nederlanden.

Ten slotte werd nu uit dit alles nog afgeleid,
hoe geheel onjuist de gewone voorstelling is,
volgens welke hier te lande de Reformatie eigen-
lijk alles behalve Calvinistisch was, maar een
gans anders karakter droeg, dat ook lang bleef
nawerken; en dan voorts gesteld wordt, dat eerst
na het midden van de 16de eeuw het Calvinisme
hier uit Frankrijk is ingevoerd, en toen door de
vurige ijver van Franse predikers, zonder
eenigen tegenstand en bijna plotseling, over-
heerschend geworden is. Waartegenover gehand-
haafd werd, dat voor zooveel hier van een eigen
karakter kan gesproken worden, dit veeleer het
Calvinisme is.

In de daarop volgende mededeelingen over
de Vrije Universiteit in het afgeleopen Aca-
demisch jaar, kwam o. a. voor: dat het jaar begon
met 113 studenten; dat tegenover 13 vertrok-
ken, 17 voor het eerst zijn ingeschreven, waar-
van 8 voor Godgeleerdheid, 6 voor de Letteren
en 3 voor de Rechten; en dat het gehele getal
dus nu 117 is, waarvan 72 voor de Godgeleerd-
heid, 21 voor de Letteren, 21 voor de Rechten
en 3 die de Godgeleerdheid met de Letteren of
de Rechten verbinden. Voorts, dat de bepaling,
die vijf jaar geleden gemaakt was, om voor stu-
denten in de Rechten het prodaudentisch exa-
men in sommige gevallen facultatief te stellen,
thans ter bevordering van degelijke studie we-
der is ingetrokken. En ten slotte, dat voor
studenten in de Godgeleerdheid, die na volin-
digde studie zich voor de zending op Midden-
Java wenschen beschikbaar te stellen, gelijk nu
reeds met een zestal het geval is, de gelegenheid
geopend is, om nog in hun studentijf zelfden
onder leiding van Dr. A. A. Fokker, in het
Javaneesch onderwezen te worden.

Ten laatste werd als Rector geproclameerd
Dr. A. Kuyper; maar daar deze nog in het bui-
tenland is, kon de genoemde functie voor het
oogenblik slechts nominaal aan hem worden
overgedragen.

Wij zijn dankbaar te kunnen mededeelen
dat deze rede — moge het zijn na niet al
te lang tijdsverloop — het licht zal zien.
Dan zal door de bijgevoegde bewijsstukken
nog duidelijker blijken welke een dienst
Prof. Rutgers aan het Calvinisme in Neder-
land bewees.

Voor Kootwijk's Scholen.

Ingekomen bij Ds. HOUTZAGERS: Van den
heer G. Torenbeek, H. d. S. te Voorschoten,
1, gevonden in de collectie.

Dringend verzoeken wij den vrienden, onze
scholen te willen steunen en ook weder eens
te willen denken aan onze Bibliotheek. Vooral
boeken, oude schrijvers, zijn zeer gewenscht.

D. HULLEMANS,
Kootwijk. Penningmeester.

Uit de Pers.

Over de oratie, door Prof. Rutgers gehouden
bij de overdracht van het rectoraat aan de
Vrije Universiteit, schrijft Ds. Giesen in de
Basijn:

In den namiddag van 20 dezer hield Prof. Rut-
gers, van de Vrije Universiteit, weder een door-
wrochte en recht wetenschappelijke Rede: *Over den
invloed van Calvijn op de Nederlandse Reformatie
in het algemeen en op de Nederlandse Gerefor-
meerde kerk in het bijzonder*. Het was de gewone Rectorale oratie, bij de over-
dracht van het Rectoraat, afgewisseld door een
talrijke en aandachtige schare. Uit het feit, dat
vele vluchtelingen uit de Nederlanden met Calvijn
in aanraking zijn geweest, en dat Calvijn door
onderscheidene geschriften een levendig aandeel
had in de bestrijding van het Anabaptisme en
Libertijnisme, alsmede uit den invloed die Calvijn,
door zijn adviezen over kerkelijke aangelegenheden,
de Nederlandse en Waalse kerken betreffende,
gevoeld heeft, — leidde de hoogleraar het bewijs
af voor het legendarisch karakter der thans gelief-
koorde voorstelling, dat de Nederlandse reformatie
in oorsprong niet Calvinistisch is, maar het
Calvinisme in later tijd, van Frankrijk uit, hier is
ingevoerd.

Aan tal van belangwekkende namen en voor-
valsen worden we herinnerd, en sommige hoorden
we voor het eerst. Zoo o. a. dien van een adeli-
ke vluchteling uit de Nederlanden, een bejaande
vrouw, maar die haar tong wat al te weinig in
bedwang had en nog Calvinistisch scheen te zijn
dan Calvijn zelf, beweerde b. v., dat het den pre-
dikanten niet toekam een toga te dragen; iets
waar Calvijn en zijne arbeitsgenooten nooit iets on-
Calvinistisch in gezien hebben. Balanswekkend was
ook de beschrijving van den toestand der Ned.
Gereformeerde gemeenten te Frankfurt (Waalsch
en Nederduitsch), die daar door de Lutherische
Overheid verdrongen werden, maar door onderlinge
twisten, verdeeldheden en scheuringen eindelijk
die vergoeding moesten derven, waarin sommigen
een oordeel Gods zagen. Onwillekeurig dacht ik bij
mij zelven, met het oog op de Calvinisten van
dezen tijd, aan het bekende spreekwoord: de appel
valt niet ver van den boom, of: zooals de ouden
zongen, piepen d' jongen. Twisten, verdeeldheden
over allerlei zaken, zoo hoog gaande, dat men meermalen
dreigde handgemeen te worden, waren er
aan de orde van den dag. Ouderlingen die hun
tijd niet uitdienen, maar, wanneer er iets besloten
werd tegen hun zin, hun ambt neederlegden, en
wederom andere ouderlingen die weigerden af-
treden, wijl zij beweerden het ambt te bezitten
voor 't leven, heerschtuchtige en intrigerende pre-

dikanten, — ze droegen allen het hunne bij tot
verwoesting der Gereformeerde kerk te Frankfurt
en bemoeiden overal de reformatie der kerken.
Zelfs Calvijn die, op kosten van de Geneefse
overheid, naar Frankfurt reisde, kon het niet ver-
der brengen dan tot een oppervlakkige verzoening.
Men zwichtte een oogenblik voor zijn meerderheid,
maar gaf den strijd toch niet op. Daheen mocht
dan ook wel aan een ambteloos in de Nederland-
den schrijven, dat kerken reformeeren een zwaar
werk is, en er op wijzen, dat er leeraars onder
het kruis der vervolging nog bij het volk waren
in Egypte onder de tirannie van Farao, maar bij-
zelf bij het volk in de woestijn zich bevond, het
ondankbare, twistende en muremurerende volk.

Maar, gelijk ik zeide: de braambosch verterde
niet. Ook toen niet. Voor het oog en naar de schat-
ting der Roomschen waren deze dingen zooveel
bewijzen voor de waarheid, hunner opvatting, dat
hetgeen men reformatie der kerken noemde niets
was dan menschenwerk en revolutionair bedrijf.
De edelste en vroomste Roomschen in die dagen
redeneerden, deden en spraken zoo ongeveer als
de beste Hervormden in onzen tijd. En de spot-
ters en goddeloozen maakten zich vrolijk met
de ellende der Calvinisten.

Deze opmerking is volkomen juist. Het Cal-
vinisme, dat van alle hiërarchie afkeert, is, ofter-
de vrijheid van den Christen niet op aan de
eenheid der kerk. Dit heeft zijn schaduwzijde.
Het individualisme wordt er licht door aange-
kweekt. Allerlei twisten en kibbelpartijen ver-
deelen de gemeente. De macht, die uitwendig
de eenheid bewaart, ontbreekt, wanneer er geen
gebondenheid is aan het Woord van God. Wie
in onze dagen onder dit verschijnsel gebukt
gaat, kan zich troosten met de gedachte, dat
het in de Calvinistische kringen altoos zoo ge-
weest is en wel altijd zoo blijven zal. Licht in
het feit, dat de braambosch wel brandt maar
niet verteert, niet het bewijs, dat dit werk uit
God is? Was het Calvinisme een werk der men-
schen, het zou reeds lang door de schuld niet van
zijn vijanden, maar van zijn aanhangers zijn
verstoord.

Ook de *Amsterdamsche Kerkbode* gaf dit uit-
voering relaas:

De inleiding herinnerde, hoe vele bouwstoffen
voor de geschiedenis in den laatsten tijd zijn ver-
zameld en aan 't licht gebracht. De kerkgeschie-
denis heeft daarvan ook haar profijt getrokken,
in 't bijzonder voor de historie van Calvijn en
zijn tijd. Een goede biografie van Calvijn laat
nog op zich wachten, omdat het te bewerken
materieel zoo verbasend groot is. Daarentegen is
't wel wiskelijk, op bijzondere gedeelten van zijn
leven van werkzaamheid het licht te laten vallen.
De redenaar heeft zich ten doel gesteld, te han-
delen over *Calvijn's invloed op de Reformatie in
de Nederlanden, voor zooverre die door hemzelve
is uitgesproken*. Zonder die laatste beperking zou
de taak te uitgebreid zijn, en met die beperking
wordt het onderwerp niet te arm.

Dat Calvijn hier nooit is geweest, dat hij onze
taal niet kende en dat hij te veel arbeid moest
verrichten om ook nog met ons land te kun-
nen bemoeien, en daarom zijn invloed gering is
gewest, kan slechts bij 't zeggen, die niet weet, hoe-
zeer Calvijn in ons land belangtelde; en hoe we-
nig verschil in taal en beletsel was, waar het
latijn de wereldtaal der dagen was, en bovendien
het fransch ook hier door velen verstaan werd.
Neen, wel degelijk heeft Calvijn invloed uitgeoef-
end op ons land: I. bij zijn leven door persoonlijk
verkeer en correspondentie; II. op de Nederlan-
sche natie door zijn geschriften; III. in bepaalde
kringen door de adviezen, die hij gaf op verzoek,
in bijzondere gevallen.

I. Onder de Nederlanden moet niet alleen ons
land, maar ook en vooral het tegenwoordige Bel-
gië, toen Zuid-Nederland, verstaan worden. Welnu,
met vele inwoners van die Nederlanden is Calvijn
in aanraking geweest. De eerste ontmoeting was
niet aangenaam, want de eerste Nederlanders, waar-
mee hij in kennis kwam, waren Anabaptisten en
Libertijnen, tegen wie hij natuurlijk strijden moest.
Gelukkig verkreeg hij door dien strijd, almede
door een twiitgesprek met Pelusius veel invloed,
zoodat hij reet velen voor de reformatie won. 3)
Nu werd een breedte rij van personen opge-
roepen, met wie Calvijn correspondentie hield,
vrouwen en mannen, eevoudigen en edelen als
Jacob van Bourgonde en zijne echtgenote Jolande
van Brederode. Door al deen werd de kring
steeds breeder, waarop hij werken kon, Voeg
hierbij, dat vele leerlingen van hem als predikers
hier en elders optraden: dat vele predikanten tot
hem in betrekking stonden, als b.v. Menno Poppius
van Oosterzee in Friesland, die voor een werkje,
dat ten doel had de rijken en hooggezetenen tot
een beslist kiezen vóór de reformatie te bewegen,
van Calvijn een inleidend woord vroeg, opdat het
boekje daardoor meer zijn doel zou bereiken. En
eindelijk aan een werk door een reeks van mannen
als Petrus Dathenus, Guido de Bray, Gaspar van
der Heyden, Jean Taffin, Philips en Jan van Mar-
tinix en vele anderen, die persoonlijk Calvijn's onder-
richt hadden mogen genieten, verricht.

II. Maar ook door zijn geschriften heeft Calvijn
hier invloed uitgeoefend. Voor de redenaar nader
hierop inging, gaf hij eenige belangwekkende me-
dedelingen over de verspreiding der zoogen. „ket-
tersche“ boeken in deze landen, niettegenstaande
de strenge plakkaaten. Calvijn's vlogschriften ver-
den, volgens mededeelingen, ook in ons land ver-
spreid, en van zijn grootere werken staat er 8 op
de lijst der door Rome in ons land verboden bo-
eken. Van zijne werken werden er ook vertaald in
't Nederlandsch, en eindelijk zijn er ook geschrif-
ten van Calvijn, rechtstreeks op Nederlandse
toestanden betrekking hebbend, b.v. een strijdschrift
tegen Albert Rigge te Kampen, die belagische
gevoelen voorstand, tegen den op 't gebied der
geloofsleer niet zeer standvastige Belduinus, die
zeven maal van belijdenis wisselde, en tegen
Cornhiert.

III. Ook de gemeenten onderdonden Calvijn's
belangstelling. Eens met de vluchtelingengemeen-
te Londen, die hij van raad diende in de ere-
monieën-quastie, en aan wie hij later een der beste
predikanten van Genève afstond.

Dan aan de gemeente te Wesel. De Calvinisten
hadden daar veel te lijden. Men wilde ze dwingen
Lutherisch te worden. Calvijn toonde in zijn advie-
zen, hoezeer hij de Catholiciteit der kerk op prijs
stelde; uiteraard verdraagzaam zette hij hen niet op
tegen de Augsburgsche confessie, maar ried hen
zoo veel mogelijk toe te geven, en niet tegenover
het drijven der Lutherischen ook zelf heilig op te
treden. — De gemeente te Frankfurt werd ons nu
in levendige kleuren geteekend, en 't herinnerde
ons aan de waarheid van het woord, dat er niets
nieuws is onder de zon. Daar was ook een Waal-
sche en een Nederlandse gemeente; en die twee
waren in voortdurende twisten met elkander ge-
wikkeld. Men noodigde Calvijn uit zelf te komen
om hieraan een eind te maken. Tegelijkertijd ver-
zoekten de gemeenten van Antwerpen en Emden
eveneens, dat Calvijn zelf eens de Nederlanden
zou komen bezoeken. In Frankfurt is hij metter-
daad 14 dagen geweest, en heeft daar ook orde
op de zaken gesteld. Den 17den dier liefde kon hij
echter natuurlijk niet uitstorten, zoodat 3 jaar later
de overheid genoodzaakt was aan de gemeenten 't
kerkelijk samenkomen te verbieden. Daheen ried
de leden toen hunne kinderen bij de Lutherischen
te laten doopen. Anderen waren daartegen, en men
besloot Calvijn om raad te vragen. Hij adviseerde
in den geest van Dathenus, maar met voorzichtige
wijsheden beval hij hun aan, voor zooveel ze dit
konden, uit te wijken naar elders. In de Nederland-
den zelf, heeft Calvijn tot weinig gemeenten in
betrekking gestaan; hoofdzakelijk alleen met Ant-
werpen. 't is voorts bekend, dat hij Guido de Bray
en Toppius vaak van raad heeft gediend. Den

3) Alleen klaagde hij eens over de onwellevend-
heid der Hollanders!

laatste wees hij er op, dat, hoe noodzakelijk ker-
kelijke tucht ook is, deze toch niet steeds in cen-
sur kan en mag bestaan. Men kan b.v. geen
ouders censureren, die hun kinderen niet goed
opvoeden.

Het eigenlijke onderwerp was hiernede afge-
handeld in zooverre als het beschouwd moest wor-
den als een hoofdstuk uit Calvijn's levensbeschrij-
ving. Maar men kan 't ook behandelen als onder-
deel onder kerkgeschiedenis, en dit zou dan natu-
rlijk anders moeten geschieden. Enkele opmerkin-
gen in dezen zin geeft spreker nog ten besluit. Hij
bestrijdt met kracht de gangbare voorstelling, dat
de reformatie hier in beginsel, niet Calvinistisch
zou geweest zijn, dat het Calvinisme eerst later
door Franse predikers in ons land bekend zou
zijn geworden. Integendeel, de hervorming is in de
Nederlanden van den beginne aan Calvinistisch
gewees, onder dat door een Frans prediker
hierop enige invloed is uitgeoefend.

Ja toch, — en nu geraakt spreker in geestdrift,
en zijn woord had vat op de schare, die in plech-
telijke stilte staarde naar hem, die in de thans ge-
heel in 't donker gehulde zaal alleen in 't volle
licht naar stond, een beziel drager van een hoog
ideaal, geestdrift uitgietend in de herten zijner
hoorders — één is er geweest, en die was Calvijn.
Het was een treffend oogenblik, toen Prof. Rut-
gers zelf onder den invloed zijner woorden, vol
bezieling in een welsprekend per oratie Calvijn's
beteekenis voor onze reformatie schetste. Wie het
genot had daarbij tegenwoordig te zijn, zal zich
immer dien stond herinneren, die bewees, hoe dat
door velen als rationalistisch verworpen Calvinisme
toch iets anders is; hoe het toch ook de herten
tot geestdrift kon opwekken, omdat het waarlijk
een ideaal heeft. Van dat ideaal was Prof. Rut-
gers de bezielende tolk.

In *Hollands Kerkblad* wordt Prof. Rutgers
geteekend, zooals hij staande in den kathedraal
zijn rede hield. En Ds. Sikkel schrijft dan:

En Prof. Rutgers sprak over Calvijn. Over
Calvijn's persoonlijke aanraking met Nederlanders
en zijn persoonlijke invloed op het leven der
Nederlandse Kerken.

Daar hebt gij Prof. Rutgers op zijn eigen terrein;
in zijn eigen lijst; in het licht, dat bij hem be-
hoort; levend; werkzaam; de man in zijn eigen
type ten volle uitkomend; de man in zijn betee-
kenis; onze man; onze Rutgers; de Rutgers van
onze Vrije Universiteit; van ons Holland.

Had Rembrandt hem zóó gezien, — ik weet
het, het nageslacht zou hem ook zóó zien.

Zal het hem dan nu niet zóó zien? Moet dit
stuk van den meester Rutgers, dat de reformatie
in Holland in haar oorspronkelijk karakter als
Calvinistisch handhaaft; van een beginsel met
het werk van Calvijn en daarom door dat werk
opbloeiend in eigen Hollandsch karakter, — moet
dit stuk alleen gekend worden door de schare in
het kleine zaaltje van „het Nut“? — zooals een
meesterstuk van Rembrandt bewaard wordt en
gezien bij Steengracht 60, de gelukkige eigen-
maars. Moet de Calvijn van Prof. Rutgers met
hem begraven worden?

Er waren er, die het fluissterden.
En we zochten nog vergeefs in de *Standard*
naar de advertentie, die de uitgave van Prof.
Rutgers oratie berichte.

Dat mag niet.
Kunnen we geen vollen Rembrandt hebben,
door het gekend van zijn werken, geef ons dan
toch bijeen, wat taal! — zoo zeggen we ook met
betrekking tot Calvijn van Prof. Rutgers.
De verschijning van de genoten oratie, waar-
voor we den hoogleraar hartelijk danken, zal,
hoop ik, in dit blad spoedig kunnen worden mee-
gedeeld.

Officiële Berichten.

(Met verkorting uit het *Kerkblad* van 4 Nov. '98.)

Kort Verslag van de Vergadering der
Classis Arnhem, gehouden te Arn-
hem 12 October 1898.

Komt ter tafel de instructie Oosterbeek, die
op de vorige Classis-vergadering was aangehou-
den, inzake 't rapport over kerkelijk opzicht en
tucht van doopdelzen (Zie Bijlage A, Acta der
Gen. Synode 1896).

De kerkeraad van Oosterbeek dringt er op aan,
dat in de behandeling der doopdelzen, die op
volwassen leeftijd niet tot belijdenis en viering
des H. Avondmaals komen, onderscheid ge-
maakt worde tusschen hen, die het uit onverschil-
ligheid en wereldzin nalaten en zulken, die
door gemoedsbezwaren teruggehouden worden.

Met de eersten handele men, zooals in 't rap-
port afde conclusie vermeld staat; maar de laats-
ten, de door gemoedsbezwaren gedrukt, op
wier leer en leven overigens geen aanmerkingen
zijn, behandelde men niet naar de afde conclusie,
maar de kerkeraad ga voort zulken te bearbei-
den, op te wekken en te vermannen, opdat zij
tot het doen van belijdenis en Avondmaal/sie-
ring komen.

De Classis heeft deze zaak met allen ernst
overwogen en is, na een voorafgaande confe-
rentie met ambtsdragers in de Classis, tot deze
conclusie gekomen:

De Classis, die zaak Oosterbeek aangaande het
rapport ernstig overwogen en van alle zijden be-
trekkende, oordeelt, de broeders van Ooster-
beek ten volle gerust te kunnen stellen, verzon-
wende, dat de generale Synode juist in dien geest
zal werkzaam zijn.

De afgevaardigden van Oosterbeek verklaren,
dit oordeel der Classis hun kerkeraad te zullen
mededeelen.

De circulaire van den kerkeraad van Rotter-
dam B komt ter sprake. De Classis wenscht aan
genoemde kerkeraad te berichten, dat zij nog
geen namen van personen, als in de circulaire ge-
vraagd worden, kan noemen, maar zoodra zij dit
kan, er de aandacht op zal vestigen.

Kort Verslag van de Classiale Ver-
gadering gehouden te Klundert
25 Oct. 11.

Rapporten worden uitgebracht door den Clas-
sicalen correspondent, door broeder Hendriks
inzake zending, verder rapporten inzake Hulp-
behoevende kerken, archief, van den Classicaal
quaestor en van de deputaten inzake Antwer-
pen; uit welk laatste rapport blijkt, dat tot nu
toe is ingekomen / 1041,96.

Van Dr. L. Wagenaar is een schrijven inge-
komen, waarin hij de op hem uitgebrachte be-
noeming der Classis tot deputaat om den jyer
voor de zending aan te vuren, heeft aanvaard.
Hiervan zal aan de kerken in het zuiden ken-
nis worden gegeven door middel van de *Z. Kerkbode*. Later zal aan de Gen. Synode van
Groningen hiervan bericht gezonden worden.

Een verzoek van de broeders te Antwerpen
komt aan de orde. Men vraagt advies inzake
de institueering der kerk aldaar. Dr. Mulder
licht dit verzoek toe en legt een geteekende
lijst over van degenen, die het begeren.

Nadat ook de bezwaren zijn besproken, be-
sluit de Classis een consulent te benoemen, die
deze zaak verder met de broeders zal regelen,
en die bij bezwaren tegen het ingebrachte ver-
zoek aan de Classis zal rapporteren. Als con-

sulent wordt aangewezen Ds. J. D. v. d. Velden
te Klundert.

Over het voorstel van twee kerken, terug te
komen op het besluit tot afschaffing der korte
predikatie, wordt tamelijk breedvoerig gediscus-
seerd, zonder veel eenstemmigheid te verkrij-
gen. De volgende vergadering zal, na inzage
van een te schrijven overzicht inzake de korte
predikatie, dienaangaande besluiten.

Het voorstel, dat er door 2 Classis predikan-
ten een tractaat zou geschreven worden tegen
het Neo-Kohlibrugianisme, wordt, na gehoord
advies, ingetrokken.

Een ernstig schrijven van den Geref. kerke-
raad van Rotterdam B wordt voorgelezen. Be-
sloten wordt, dat iedere kerkeraad daarover
ernstig nadenke en zich op de e.v. Classiale
vergadering uitspreke.

Kort verslag der Classis Woerden, ge-
houden 27 October 1898 te Alfen.

Br. Hempenius brengt verslag uit van een
vergadering, gehouden tot bijlegging van een
geschil tusschen twee kerken; welke vergadering
uitemetend geslaagd is en waarvoor groote blijd-
schap wordt uitgesproken.

Wordt gehandeld over het voorstel omtrent
Art. 41 D. K. 1 de korte predikatie.

Na enkele pleitredenen voor de invoering en
na vele bezwaren daartegen, wordt besloten,
dat de kerken, die er in blijven belangstellen,
na ingewonnen advies bij bekende autoriteiten
in het Geref. kerkrecht, dit voorstel weder ter
tafel te brengen op een volgende vergadering.
Ingekomen stukken. Een schrijven van de kerk
te Rotterdam, tot aanvulling van een leeraar
voor onze Oost-Indië, komt in ernstige overwe-
ging en bespreking. De Classis besluit te an-
woorden met opgave van die leeraars, die naar
de bepaling van den leeftijd in aanmerking kun-
nen komen. Zij doet dit, om de grenzen van
onderzoek te beperken voor de kerk van Rot-
terdam met de bede, dat zij slagen moge in haar
voornemen.

Kort Verslag van de Vergadering der
Classis Groningen, 27 Oct. 1898.

De WelEd. heer W. W. Meijnen wordt geëxa-
minat; door Konenhoven in de Exegese des
N. T.; door Koppe in die des O. T.; door Wester-
huis en den praeses T. Bos in de dogmatiek en
na beoordeeling van het afgelegd examen, besluit
de vergadering met algemeene stemmen tot toe-
lating van den jeugdigden broeder. Dit besluit
wordt hem door den praeses met hartelijken
gelukwenschen medegedeeld, waarna de vergade-
ring den geslaagden broeder toezigt Ps. 134:3.

Bij monde van den vice-praeses spreekt de
vergadering hare ingecommenen en blijdschap
uit, met de eervolle onderscheiding aan den
tegenwoordigen praeses (Ds. T. Bos) te beurt
gevallen, door zijne benoeming tot Ridder in
de Orde van Oranje-Nassau, waarop de gerid-
derde broeder gevoelvul antwoordt.

Van twee voorstellen, waarvan het eene hand-
having en het andere opheffing van de bepaling
inhoudt, waardoor aan de Theol. studenten van
het derde studiejaar het optreden in de kerken
wordt verboden, wordt het laatste aangenomen.

Het voorstel van Haren luidende: „De Synode
bepale, dat Geref. predikanten, die als gees-
telijke verzorgers zich aan eene Christelijke stich-
ting verbinden, op hun verzoek Emeritaat kun-
nen krijgen.“ — zal vanwege de Classis door-
gezonden worden naar de e. k. Provinciale
Synode.

Een voorstel, om de Litterarische opleiding
van de Theol. School los te maken, wordt door
de afgevaardigden medegenomen, om in de
kerkeraden besproken te worden.

Buitenland.

Engeland. Vereenigingen in de Epis-
copaalsche kerk.

Nu in Engeland het Ritualisme meer dan
oort besproken wordt, komt het aan den dag,
hoeveel velen op den weg die tot Rome terug-
leide, zijn voortgeschreden. Het is schier onge-
looflijk, dat predikanten van eene Protestant-
sche kerk er toe kwamen, om in 1855 eene
vereeniging te stichten, die „het Heilige Kruis“
genoemd wordt, en toch is het aldus. Wanneer
een van de leden der vereeniging komt te ste-
ven, worden de anderen daarvan in kennis ge-
steld, opdat zij missen zonden lezen voor de
rust zijner ziel. De leden hebben een teeken
waardoor zij elkander herkennen, en zij plegen
met gesloten deuren te vergaderen in de St. Pe-
terkerk in de London Docks.

Daarbij bestaat er in de Episcopalsche kerk een
„broederschap van het gezegend Sacrament.“
In 1844 telde zij 1682 predikanten en 13,444
gemeenteleden. Het doel dier broederschap is
om de mis te herstellen of, gelijk zijne leden
het uitdrukken, om Christus te aanblijden in het
Eucharistisch offer, en om de practijk ingang te
doen vinden om de heilige communie nuchter
te gebruiken. En waarom nuchter? Omdat an-
ders „de heilige zaak“ in aanraking komen zou
met ander voedsel, dat men reeds genuttigd had.
Canon Gore leerde dan ook: „Hij, Jezus Chris-
tus, is tegenwoordig waar ook de geconsacreerde
elementen zijn.... tegenwoordig inderdaad,
uitwendig voor ons objectief en werkelijk.

Dit is niet anders dan de Roomsche leer
van de transsubstantie.

In 1837 werd „het gilde van aller zielen“ ge-
sticht om het geloof in het vagevuur, het doen
van gebelen voor de dooden, het lezen van
zielmissen om hen uit de vlammen te redden,
ingang te doen vinden. Volgens het laatste
verslag bestaat het gilde uit 646 predikanten, in
November 1895 werden 991 speciale Requiem
missen op Aller zielen gelezen.

De vereeniging van St. Omund leert haren
leden om te bidden voor „onzen paus“, vóór
„onzen soeverein“. In een van de boeken door
de vereeniging uitgegeven, staat dat het redelijk
is, dat Maria zevenmaal daags zal worden ver-
eerd en geprezen!

Bhalve eenige zusterschappen is er nog eene
geheime vereeniging de O. C. R. (The Order
of Corporate Reunion). De leden dezer broe-
derschap zijn leden van de Episcopalsche kerk
en erkennen den paus als het wettig hoofd van
de geheele zichtbare kerk op aarde. Deze maats-
schap zoekt niet enkele personen aan